

[Knud Jespersen.]

grundlag, som hr. Camre nu kører frem med, hviler fuldstændig på kapitalismens systematik og inden for dens grænser, når man siger, at før man piller ved afskrivningsreglerne — sådan blev der sagt — skal man sikre sig et alternativ. Ja men selv de mest overmodige siger, at lønmodtagerfonds og ØD kan først komme til at virke bare nogenlunde omkring år 2000; det vil sige, det skal tage 25½ år, inden vi kan tage fat i coasterederier, trusserederier og alt det andet. Det går jo ikke.

Hvis det er den ideologiske motivering for, at man i sin tid var med til at give den omkostningsdæmpende ydelse på 2 mia kr., så er der en række ting, jeg forstår meget bedre, også en række af de uklarheder, der optræder i det forslag, som man ikke selv kender fuldt ud, og som man er frimodig nok til at kalde økonomisk demokrati.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til skatte- og afgiftsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om nedsat dyrtidsregulering for offentlig ansatte og folkevalgte [af Holten m. fl.].

(Andre selvst. forslag nr. V. Fremsat 16/10 74).

Forslaget sattes til forhandling.

Finansministeren (Anders Andersen):

Jeg må sige, at jeg er noget forbavset over det forslag, som her er fremsat, og som jo foregriber de overenskomst- og aftaleforhandlinger, som skal føres ikke blot med

statens ansatte, men også med kommunernes personale.

Jeg er ikke mindst overrasket over, at forslagsstillerne har så lidt tillid tilovers for det kommunale selvstyre, at de finder det rigtigt at lade staten drage omsorg for, hvilken lønordning det kommunale personale skal have.

Må jeg sige, at forslagsstillerne kender vel i og for sig udmærket regeringens stilling til dyrtidsreguleringsordningen, ikke blot for de offentligt ansatte, men også for de privat ansatte. Den kom jo bl. a. til udtryk, da regeringen først på året fremsatte forslag om at erstatte 3 dyrtidsportioner med et kontant tilskud. Jeg tror, at alle i dag kan se, at en gennemførelse af et sådant forslag ville betyde en væsentlig dæmpning på omkostningsvirkningerne. Men på daværende tidspunkt var der jo ikke her i salen større tilslutning dertil, heller ikke fra fremskridtspartiets side.

Men tænkte man sig, at man fulgte forslagsstillerne, ville det jo i øvrigt medføre, at man allerede nu skulle indstille sig på i det offentlige at gennemføre dyrtidsportioner af en udformning og størrelse, som formentlig først ville blive fastlagt på et senere tidspunkt.

Jeg kan selvfølgelig ikke have nogen mening om, hvornår overenskomstforhandlingerne på det private arbejdsmarked finder deres afslutning. Men jeg vil gerne sige, at jeg tror ganske enkelt ikke, det kunne lade sig gøre at gennemføre et sådant forslag, medmindre man vælger at udskrive en blankoveksel, sådan at det offentlige skulle forpligte sig til at anvende en hvilken som helst form for dyrtidsregulering og portionsstørrelse, som man kan blive enige om på det private arbejdsmarked.

Jeg finder i og for sig ingen grund til at beskæftige mig med forslaget tekniske udformning, selv om det måske kunne være ganske interessant, men jeg kan nævne et ganske enkelt problem, nemlig det, der rejser sig ved fastsættelse af ørebeløb pr. effektiv arbejdstime. Ja, jeg ved ikke, hvad en effektiv arbejdstime er; der er mange forskellige former for arbejdstimer. Vi har inden for visse tjenester noget, der hedder at være til rådighed. Dette at være til rådighed betyder ikke, at man effektivt arbejder i al den tid, man er til rådighed. Skulle det ikke

[Finansministeren.]

falde ind under reguleringen, eller hvad menes der i så tilfælde med effektiv arbejdstid?

Det kan ikke være forslagsstillerne ukendt, at der efter anmodning fra Dansk Arbejdsgiverforening og LO har været nedsat et udvalg om hele dyrtidsreguleringsordningen specielt med henblik på at søge frem til anvendelse af samme dyrtidsregulering for alle lønmodtagere.

Der foreligger også en betænkning, som indeholder en række forslag, og selv om der har været forskellige opfattelser af disse forslag, ligger der altså et materiale til baggrund for en vurdering.

Regeringen overvejer med baggrund i denne betænkning og i sin principielle indstilling til dyrtidsreguleringen hele den problemstilling, der ligger her, men det principielle er, at det må være sådan, at forhandlingerne med de offentligt ansatte føres på regeringens ansvar og ikke kan føres og ikke skal føres ved lovforslag på nuværende tidspunkt i folketinget. Spørgsmålet vil være et helt andet, hvis sådanne forhandlinger ikke kan gennemføres; hvis der ikke kan opnås enighed, ja vel, så er det folketingets sag at afgøre, hvad der skal være gældende på arbejdsområdet.

Vi agter at optage forhandlinger med de offentligt ansatte; der er indkaldt til møde i næste uge, hvor disse orienterende forhandlinger begynder. Jeg mener, at forslaget er uhensigtsmæssigt og vil virke uheldigt i den givne forhandlingsituation og må derfor afvise det.

Otto Mørch (S):

Jeg røber ingen hemmelighed, når jeg siger, at socialdemokraterne selvfølgelig ikke kan medvirke til dette forslag til folketingsbeslutning, som efter vores mening er et utidigt indgreb i den frie forhandlingsret på arbejdsmarkedet, i dette tilfælde inden for den offentlige sektor. Det må selvfølgelig være lønmodtagerne selv, der træffer bestemmelse om deres løn og arbejdsvilkår, herunder naturligvis også vilkår, der skal sikre dem mod udhuling af reallønnen på grund af prisstigninger, altså den automatiske dyrtidsregulering.

Det kan undre, at andre end fremskridtspartiet er sprunget på vognen og nu også er

emsige med at komme med såkaldt gode forslag til løsning af overenskomstsituationen. Flere af forligspartierne omkring skatteforliget har krævet, at det offentlige forhandler færdig først, men andre partier har ikke været bange for at kræve direkte lønstop.

Hr. Ninn-Hansen har noget bombastisk sagt til Randers Amts Avis den 9. november i år, at det er helt unødvendigt at vente på det private arbejdsmarked, når regeringen selv kan bestemme farten igennem optagelse af forhandlinger med de offentligt ansatte. Hertil er blot stiltfærdigt at sige, at hvis regeringen vil lave om på det hidtil gældende forhandlingsmønster, hvor det private arbejdsmarked har forhandlet færdig, før det offentlige arbejdsmarked er kommet i gang, så kræver det i det mindste et samarbejde med organisationerne, som repræsenterer de offentligt ansatte.

Landets statsminister har været lidt mere forsigtig og, jeg havde nær sagt krøget i sine udtalelser. Han har dog understreget til Ekstra Bladet forleden dag, at tjenestemændene ikke skulle læse i pressen, hvornår de blev indkaldt til møde; det har lønningsministeren bekræftet her i dag, og det kan man kun sige tak for.

Jeg må endnu en gang understrege, at vi meget skarpt må afvise mere eller mindre godt camouflerede angreb på den frie forhandlingsret, som flere partirepræsentanter har lagt op til. Socialdemokratiet har tillid til lønmodtagerorganisationernes samfundsansvar. Lad dem forhandle i ro. Det vil være klogt af politikerne at vise tilbageholdenhed, mens arbejdsmarkedets parter forhandler.

Ser man i øvrigt nærmere på de påstande, som forslagsstillerne kommer med i bemærkningerne til forslaget, kan man konstatere, at de ikke holder for en nærmere vurdering. Således påstås det, at de offentligt ansatte har bedre økonomiske kår end dem, der er beskæftiget i produktionslivet. Nu har man i folketingets politisk-økonomiske udvalg indgående drøftet spørgsmålet, om det offentlige er lønførende, og der foreligger et udførligt materiale vedrørende dette problem. Finansministeren har besvaret flere spørgsmål fra udvalget; jeg henviser til besvareelserne af spørgsmål 167, 199 og 200. I svar på spørgsmål 167 udtaler finansmi-

[Otto March.]

nisteren følgende: der foreligger ikke for mig nogen dokumentation for, at staten reelt er lønførende for nogen personalekategori, der i alle henseender er sammenlignelig med tilsvarende grupper på det private arbejdsmarked.

Min konklusion er derfor også, at man ikke kan tale om nogen speciel lønførende virkning.

En anden påstand, der fremføres i bemærkningerne, er, at et af elementerne i fortrinsstillingen er den hidtil gældende urimeligt fordelagtige dyrtidsordning, som de offentligt ansattes organisationer har opnået. Nu er vi jo så heldigt stillet, at udvalget vedrørende dyrtidsregulering har afsluttet sit arbejde, og vi har her et udførligt materiale vedrørende dyrtidsreguleringsordningen. Materialet viser klart, at tjenestemand- og funktionærgrupperne med den gunstige procentregulering, men med stive lønsystemer uden mulighed for lønglidning, ikke via dyrtidsregulering har kunnet følge med i lønudviklingen på det private arbejdsmarked. Forholdet er nemlig det, at tjenestemand- og funktionærgrupperne, når dyrtidstillæg ydes, haler lidt ind på den lønglidning, der allerede er sket, men en statistik siden 1958 beviser klart, at grupper med den gunstige dyrtidsordning på intet tidspunkt, jeg gentager: på intet tidspunkt, har været foran i lønudviklingen, men at den gunstige dyrtidsordning har bevirket, at lønefterslæbet er blevet noget reduceret. Det bekræftes også ved de lønforhandlinger, der har fundet sted siden 1958, for dér er der nemlig hver gang ved opgørelse af lønefterslæbet sket modregning med hensyn til ydet dyrtidstillæg.

Ser man nærmere på dyrtidsreguleringsudvalgets materiale, viser det bl. a. over en udviklingsperiode fra 1958 til 1973, at den procentvise dyrtidsregulering ikke har bevirket, at tjenestemand- og funktionærgrupperne er kommet foran i lønudviklingen.

Den konklusion, man kan drage, er, at den gunstige dyrtidsregulering for tjenestemand og funktionær med stive lønsystemer er et nødvendigt led i de aftalte lønsystemer, idet dyrtidsreguleringen har flere funktioner: den er ikke blot en dyrtidsregulering, men også en regulering, der sikrer, at

lønudviklingen nogenlunde følger det private arbejdsmarked, således at der ikke opstår meget store efterslæbsproblemer.

Dyrtidsordningen for de offentligt ansatte er ikke således som påstået af fremskridtspartiet urimeligt fordelagtig, men den er måske nok gået ud i en konsekvens for højere lønede, som i alt fald ikke har været vores tanke. Når det er sagt og konstateret, vil vi gerne pege på vores forslag i vores helhedsplan, hvor vi fremhæver, at det er ønskeligt med ens dyrtidsregulering, men at det skaber behov for en anden form for regulering for funktionærer og tjenestemænd, fordi den procentvise dyrtidsregulering som nævnt er andet end en dyrtidsregulering, den er også en lønkonjunkturregulering.

Derfor vil jeg gerne sige her til sidst: lad mine sidste bemærkninger være en kraftig advarsel til fremskridtspartiet mod at fortsætte deres hetz mod de offentligt ansatte, som også ligger i dette forslags mærkelige formulering; jeg tænker her på følgende sætning i bemærkningerne:

„En afgørende baggrund for samfundets sygdomme er, at de offentligt ansatte har bedre økonomiske kår end de, der er beskæftiget i produktionslivet.“

Man må undre sig over en sådan form for argumentation. Det er min og mit partis opfattelse, at de offentligt ansatte, der også repræsenterer hundrede tusinde ansatte lavtlønnede kommunalarbejdere, postbude m. fl., alt for længe har måttet lægge ryg til en hetz fra uansvarlige højrepolitikere og nu igen via dette meningsløse forslag fra fremskridtspartiet.

Bay (FP):

Jeg er glad for at få at vide af lønningsministeren, at det er regeringens ansvar, det, der er sket på de offentligt ansattes dyrtidsportioner. Jeg har her nogle tal, jeg har fået oplyst på folketingets lønningskontor, det kontor, hvorfra ministrene får deres løn. Jeg har samtidig tal, der stammer fra min egen arbejdsplads, fra før jeg blev medlem af dette ting.

Mine kammerater i Esbjerg har i løbet af 1974 opnået en dyrtidsportion på 432 kr. Heroverfor får folketingets medlemmer 1.320 kr. mere pr. måned på grund af dyrtidsreguleringen, men en minister får 4.969 kr. mere om måneden; det er 11 gange så meget som

[Bøj.]

arbejdsmanden i Esbjerg og alle andre steder. Jeg er glad for endnu en gang at få at vide af finansministeren, at det er hans ansvar, og jeg stiller spørgsmålet direkte: kan ministeren se disse arbejdsmænd lige i øjnene, når han fortæller, at han er 11 gange så meget værd, bare fordi varerne er blevet dyrere? Jeg spørger endnu en gang: kan ministeren se sine egne kolleger derude på landet, den anden part, der slæber og slider, for at Danmark kan bestå, kan ministeren se dem lige i øjnene, de får slet ingen ting?

Når vi har fremsat dette forslag, er det for at fjerne det meningsløse i, at nogle mennesker på grund af en dyrtid, på grund af, at varerne bliver dyrere, kartoflerne, flæsket bliver dyrere, huslejen stiger, skal have 40 øre mere i timen, mens andre skal have 11 gange så meget; det bliver svært at begrunde, hvorfor vi skal fortsætte.

Så bliver der sagt, at vi har fået en dyrtidskommissionsbetænkning, der fortæller, at de offentligt ansattes lønreguleringer ikke har ført højere og højere op. Jeg kan ikke se andet, end at de 4.969 kr. skaber en betydelig afstand imellem arbejdsmanden og ministeren og alle andre i samme lønningsklasse; det kan ikke være rigtigt. Men det er nok også sådan, at det er altid de uundværlige postbude, jernbanefunktionærer osv., der skal skubbes foran vognen, hvorefter andre rager til sig.

Når man snakker om den frie forhandlingsret, vil fremskridtspartiet ikke et sekund angribe den frie forhandlingsret. Jeg kender den ude i det private erhverv, jeg ved, hvordan det går til med at skaffe 50 øre mere i timen. Så skal man nemlig enten producere noget mere eller gøre produktionen billigere eller lettere ved hjælp af rationalisering, og når man så får rationaliseret for 50 øre, får man 40 øre, for funktionærerne skal jo også have lønstigning, når arbejderne får, selv om de ikke producerer en døjt mere af den grund.

Når vi så ser på, at de er bange for, at de højere lønningsklasser, 21. og derover, ikke kan følge med, så vil jeg gerne spørge: mon Danmark bliver stedt i ulykke, hvis en meget stort part af dem, der er ansat under de vilkår, finder, at de vilkår er for ringe, og så søger ud i det samfund, som i dag står midt i en katastrofe? Hvem mon der har skylden? Jeg er bange for, at det er dem,

der ved den frie forhandlingsret ikke alene har krævet ansættelse af stadig flere og flere og til højere og højere løn, af den grund at de simpelt hen skiftes til at bevilge hinanden en højere løn. Det har ikke noget at gøre med fri forhandlingsret, men det har noget at gøre med et par ord, som jeg tidligere har sagt fra denne talerstol, nemlig lovhjemlet rov.

Ivar Hansen (V):

Jeg vil gerne fra venstres side sige, at der for os at se ikke er nogen tvivl om, at en ændring af den nuværende dyrtidsregulering er ønskelig. Det har vi sagt adskillige gange. Vi førte det eksempelvis frem i debatten, jeg tror, det var omtrent på denne tid sidste år, hvor vi netop påpegede, at med en så kraftig bytteforholdsforringelse som den, vi har oplevet, ville den nuværende dyrtidsregulering have en uheldig virkning på dansk økonomi, og hvis man skal sætte det i forhold til noget af det, der kommer til udtryk i den betænkning, som dyrtidskommissionen netop har afgivet, er det i høj grad bemærkninger, som understøtter de synspunkter, vi fremførte for et par år siden.

Hvis jeg må referere et par linjer fra dyrtidskommissionens betænkning, så står der deri bl. a., at den automatiske dyrtidsregulering navnlig skaber problemer, hvor der er tale om en forringelse af bytteforholdet, som, hvis man vil undgå større arbejdsløshed, kun kan afhjælpes gennem en overførelse af ressourcer til de eksportkonkurrerende erhverv.

Og videre, at en forringelse af bytteforholdet i sig selv er udtryk for, at samfundet er blevet fattigere. Men såfremt lønmodtagere og andre befolkningsgrupper gennem en automatisk dyrtidsregulering helt eller delvis friholdes for at bære en del af denne byrde, kan resultatet blive en forøgelse af omkostningsniveauet og en vanskeliggørelse med at flytte ressourcer netop over til de eksportkonkurrerende erhverv.

Dette svarer ganske til de synspunkter, som vi fra venstre har ført frem.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på det forslag, regeringen meget hurtigt efter sin tiltræden, i januar eller februar, stillede, nemlig forslaget om at udbetale et ensartet skattefrit beløb til alle lønmodtagere som dækning for den købekraft, tre dyrtidsportioner har

[Ivar Hansen.]

for det private arbejdsmarkeds ansatte. Det forslag ville have bremset omkostningerne, og der er ingen tvivl om, at det ville have medvirket til at hindre den situation, at mange udenlandske ordrer til danske virksomheder i år er blevet annulleret. Men hvor var fremskridtspartiet henne dengang? Så vidt jeg erindrer, var fremskridtspartiet på daværende tidspunkt ikke i stand til at medvirke til et forslag om ændring af dyrtidsreguleringen, som i høj grad ville have gavnet dansk økonomi.

Det forslag, regeringen dengang fremsatte, indeholdt i virkeligheden venstres principielle holdning, nemlig at vi må arbejde frem mod ensartede dyrtidsportioner til alle lønmodtagere, og at vi også i den nærmeste tid må ofre opmærksomhed på at søge frem til et andet beregningsgrundlag.

Jeg vil til slut sige, at vi i venstre ikke mener, at det vil være rimeligt netop nu, hvor det samlede arbejdsmarked står umiddelbart over for overenskomstforhandlinger, at binde regeringen fast til en bestemt løsning. Vi fra venstre sætter vores lid til, at organisationerne vil medvirke til at ændre det forhold, at dyrtidsreguleringen udløser store lønforhøjelser, pengelønforhøjelser, på et tidspunkt, hvor Danmarks bytteforhold sammenlignet med sidste år er blevet forringet med 15-16 pct., et forhold, der betyder, at lønmodtagerne ikke får en forøget købekraft på grund af de udbetalte dyrtidsportioner, men som derimod medvirker til at svække erhvervslivets konkurrenceevne og dermed også medvirker til at hindre, at vi igen kan komme frem mod fuld beskæftigelse.

Vi er ikke i stand til at medvirke til gennemførelse af fremskridtspartiets forslag i den udformning, det her foreligger, men vi er naturligvis parat til en fordomsfri drøftelse i udvalget af den problematik, som forslaget rejser.

Erik Hansen (RV):

Jeg vil ligesom en tidligere ordfører gerne starte med at sige, at også jeg finder, at argumentationen i indledningen til bemærkningerne er besynderlig, idet der står, at baggrunden for samfundets sygdom er de offentligt ansattes bedre økonomiske vilkår. Jeg finder, at det er en helt urimelig og i og

for sig også en fornærmelig påstand at fremsætte.

Må jeg dernæst sige, at selvfølgelig er det således, at der kan være tider, hvor det er let at rekruttere til bestemte opgaver inden for den offentlige sektor. Til andre tider kan det være sværere. Må jeg minde om, at når man eksempelvis inden for politiet har det system, at en ung politibetjent skal aftjene de første to år i Københavnsområdet, så har det sammenhæng med, at det kan være svært at få tilstrækkelig tilgang til politiet, bl. a. i hovedstadsområdet, og på samme måde ved postvæsenet, fængselsvæsenet, inden for en lang række tekniske områder, og må jeg tage sygeplejerskerne med. Der er da klart områder, hvor man må sige, at det i dette øjeblik er staten, der er lønførende, på andre tider er det modsat, da er staten absolut ikke lønførende.

Jeg erindrer drøftelser her i tinget i 1969, da vi vedtog den nye tjenestemandreform. På daværende tidspunkt var der klart områder, hvor staten havde svært ved at skaffe sig tilstrækkelig kvalificeret arbejdskraft, bl. a. fordi staten på dette tidspunkt var langt tilbagestående, hvad løntilbuddene angik.

Det er klart, at det er noget, som diskuteres og med rette, om der er rimelighed i, at den offentlige sektor har den nuværende procentvise regulering af dyrtidsportionerne. Det kan man da altid diskutere, og man kan i høj grad diskutere det på et tidspunkt, hvor det er svært for længslidning at finde sted. Men det er forkert at sige, at det er den offentlige sektor alene, for på en lang række områder uden for den offentlige sektor har man en tilsvarende procentregulering. Man har det inden for LO-området for arbejdsledere og tekniske funktionærer, man har det inden for det store journalistområde, man har det inden for rederierne, når det drejer sig om skibsofficerer, man har det inden for bankfunktionærer, sparekassefunktionærer, forsikringsfunktionærer osv. En lang række områder kan nævnes, hvor man har procentregulering på samme måde som inden for staten.

Jeg vil også henvise til den betænkning, der kommet fra det udvalg, som blev nedsat til at bearbejde problemet om dyrtidsreguleringen, og i hvis kommissorium der vel først og fremmest var to opgaver: at se på

[Erik Hansen.]

en ændring i automatikken og en indførelse af ensartede portioner. Går man dette materiale igennem, må man sige, at der er intet, overhovedet intet, der tyder på, at de lande, som har den procentvise regulering og den automatiske regulering, har større lønstigninger, mere inflation end de andre lande; jeg skal bare nævne lande som Belgien og Luxembourg.

Vi kan godt give os til at diskutere, om princippet med den procentvise regulering bør fastholdes, bl. a. — og det tror jeg, man reelt skal tage med — fordi det er svært at forklare folk og måske også af politiske grunde. De taler, der har været holdt på denne talerstol indtil nu, synes jeg i og for sig er tydelige eksempler på, at der også kan være politiske hensyn at tage. Denne sag er for nogle svær at fatte.

Det er da interessant at læse lidt tilbage. Jeg står her med oktobernummeret af Fællesrådets blad og i en liden artikel — jeg formoder, den er skrevet af Fællesrådets direktør, det bærer den præg af — tager man op, at der selvfølgelig da er problemer, som man kan drøfte, en ting som den gammelkendte jordskælvsklausul kan man vel også tage op til drøftelse. Automatikken som sådan kan man godt diskutere, siger denne leder, som jeg lægger megen vægt på, og som jeg synes rører ved nogle problemer, der er værd på et senere tidspunkt yderligere at drøfte.

Jeg lagde mærke til, at hr. Otto Mørch sluttede sin tale, hvori han gik meget stærkt ind for den procentvise regulering, med til slut at sige, at i øvrigt var socialdemokratiet — det fremgik også af deres helhedsløsning — tilhænger, jeg ved ikke, om det var af en yderligere udbredelse eller bare af de faste dyrtidsportioner. Jeg vil sige på nuværende tidspunkt: lad os nu se, hvad der sker, hvad ministeren får ud af fornuftige drøftelser med organisationerne, og lad os så se, om ikke de selv finder ud af noget, der er så fornuftigt, at vi andre måske er i stand til at

forklare folk, hvordan disse ting hænger sammen.

Jeg kan ikke give særlig megen hjælp eller støtte til det foreliggende forslag, som jeg finder helt overflødigt på nuværende tidspunkt.

Palle Simonsen (KF):

Jeg skal som andre ordførere starte med at give udtryk for en beklagelse af, at man hermed ligesom lægger op til et indgreb i overenskomstforhandlingerne. Jeg synes, finansministeren meget klart har præciseret, at det er regeringens ansvar at føre disse forhandlinger med organisationerne, og at det er lige så klart, at de offentligt ansattes organisationer selvfølgelig må have chancen for at forhandle sig frem til en rimelig overenskomst for deres fremtidige løn- og arbejdsvilkår. Der ville jo, som det også er blevet nævnt, være tale om at udstede en blankoveksel, hvis folketings gennemførte det forslag, som fremskridtspartiet har lagt frem.

Så er der i øvrigt af tidligere ordførere sagt meget både for og imod selve princippet omkring de offentligt ansattes procentvise dyrtidsregulering, og jeg må egentlig, som også hr. Erik Hansen var inde på, sige til hr. Otto Mørch, at indtil vi kom til afslutningen på talen, var jeg sådan set lige ved at tro, at jeg måske kunne have brugt hr. Otto Mørchs manuskript i denne debat, for den gik på nogle meget fornuftige argumenter for den procentvise dyrtidsregulering. Men det, der overraskede mig, og som jeg i hvert fald ikke kan acceptere, var hr. Otto Mørchs afslutning, at til trods for den gode argumentation, så mener socialdemokratiet alligevel, at man skal have ensartede dyrtidsportioner, og så er der sådan set ikke så meget idé i de smukke tanker.

Må jeg sige til hr. Bay, at man var næsten ved at få tårer i øjnene, da man hørte eksemplet med kollegaen i Esbjerg. Jeg synes faktisk, hvis jeg skal være ærlig, at den argumentation overspiller debatten omkring

[Palle Simonsen.]

dette spørgsmål. Hr. Bay står op her og nævner eksemplet med, hvad arbejderen i Esbjerg får i én dyrtidsportion, og hvad den højtlønnede tjenestemand får, uden overhovedet at drage de mange andre faktorer ind, som hører hjemme i denne sag, men baggrunden for, at et i øvrigt efter min opfattelse godt lønreguleringssystem er på vej til at blive lagt for had i befolkningen, er, at man argumenterer på en så forenklet facon, som hr. Bay gjorde. Hr. Bay nævnte nemlig ikke, hvor meget den samme arbejder havde haft i lønglidning i den forløbne periode. Hr. Bay nævnte heller ikke noget om, at der er forskel på trækprocenterne. Hr. Bay nævnte heller ikke noget om hele problematikken i samspillet mellem skatter og sociale ydelser, hvad den lavtlønnede får ud af tingene, og hvad den højtlønnede får ud af det, spørgsmålet om statens uddannelsesstøtte, bolig sikring, og man kunne nævne mange andre ting. Hr. Bay nævner heller ikke noget om, at den offentligt ansatte gennem de seneste år har fået indefrosset en tredjedel af dyrtidsportionen. Hr. Bay taler, og det gør andre også, om den enorme tryghed, som de offentligt ansatte har, og det er selvfølgelig korrekt, at man har en udstrakt tryghed, og ikke mindst i en situation som den, vi befinder os i nu, kommer det til at stå særlig stærkt. Derfor mener jeg også, at offentligt ansatte med baggrund i den beskæftigelses-situation, vi er i, selvfølgelig skal søge at tage hele situationen omkring lønnen for det kommende år på en afslappet måde, men vi skal også passe på, at vi ikke overdimensionerer begrebet tryghed i den offentlige sektor. Hvad er der sket inden for forsvaret siden forsvarsforliget? Der er afskediget mange hundrede mand. Hvad sker der på en række andre områder? Hvad skete der i forbindelse med rationaliseringen i DSB? Det er ikke en blankoveksel på tryghed længere at blive ansat i den offentlige sektor. Det synes jeg dog også fortjener at blive føjet til i denne sammenhæng.

Vi er i den konservative folketingsgruppe tilhængere af den procentvise dyrtidsregulering, derom skal der ikke herske nogen tvivl, og jeg vil da gerne sige igen til fremskridtspartiet, at vi betragter dette forslag som en fortsættelse af hetzen mod offentligt ansatte på et urimeligt grundlag.

Vi erkender klart, at der i den aktuelle økonomiske situation er ting omkring dyrtidsreguleringen, som skal ændres. Det er derfor, det konservative folkeparti i forgårs stillede forslag om en helhedsløsning, som var et tilbud til arbejdsmarkedets parter om, at man i fællesskab, regering, folketing og organisationer, forhandlede sig frem til en suspension af dyrtidsreguleringen i 1975 mod 2½ pct. moms-kompensation. Derved får gennemsnitslønmodtageren i virkeligheden en større reallønsforbedring, og vi undgår en stor omkostningsekspllosion i 1975. Dermed kan vi igen få skabt nye arbejdspladser og nærme os målet: fuld beskæftigelse. Vi mener, det er nødvendigt, at det bliver resultatet af den kommende tids forhandlinger, og vi håber, at ikke mindst tjenestemandorganisationerne på dette område vil vise sig meget positive for at nå frem til et resultat, ikke blot for herigennem at være med til at løse den økonomiske situation, vi står i, men i virkeligheden også for at være med til at bevare den procentvise dyrtidsregulering, som efter min opfattelse stadig er et godt reguleringssystem, og som under normale forhold er den eneste måde, hvorpå vi kan forhindre lønudjævning i dette samfund, og lønudjævning er vi under alle omstændigheder modstandere af. Derfor er vi også modstandere af fremskridtspartiets forslag.

Melchior (CD):

Da vi tidligt på året diskuterede regeringens forslag om at erstatte nogle dyrtidsportioner med en ensartet ydelse på 1.000 kr. til lønmodtagere af alle kategorier, havde jeg på mit partis vegne lejlighed til at sige, at vi ikke var bange for at gå i gang med slagting af hellige køer, og vi synes nok, at det er på sin plads, således som det også er sket i nyere tid, på forskellig måde at overveje den form for dyrtidsreguleringsordninger, som vi arbejder med i dette land. Jeg tror imidlertid ikke, at det her foreliggende forslag er egnet til hverken at kaste nyt lys over eller rette de fejl, der måtte være ved systemet.

Jeg vil tillade mig at kalde forslaget for ret typisk for fremskridtspartiet — og i denne sammenhæng altså ikke særlig venlig ment.

Hr. Bay var vældig patetisk, og hvis man

[Melchior.]

kun lyttede til lyden, kunne man næsten blive grebet og sige: det dér må vi sikkert have, når det kan bringe en mand op på de højder. Men det er bare så urealistisk at holde poetiske taler her, for der blev f. eks. ikke nævnt noget om, at den person, der tjener 80.000 kr., hvis han får samme ørebeløb pr. effektiv arbejdstime i dyrtidsregulering som den, der tjener 40.000 kr., kommer af med mere i skat end ham, der tjener 40.000 kr., og så vil det altså blive et forsøg på retfærdighed, som bare skaber ny uretfærdighed. Hr. Palle Simonsen har her nævnt en hel række andre omstændigheder, der må drages med ind i overvejelser af den slags.

Det er altså ikke så nemt at reformere verden, som fremskridtspartiet engang imellem tror. Det er da muligt, at jeg, hvis jeg blev udnævnt til diktator i dette land i 14 dage, blandt en række forordninger ville afskaffe tjenestemandssystemet, men til held for landet og for mig selv vil det ikke ske, for man kan ikke bare sådan hugge ned for fode og tro, at man kommer med en patentmedicin, som med ét slag kan ændre i rigtig retning alt det, som andre, der er gået før os, og som også har haft hengivenhed i tingene, og som også har haft forstand og hensigt, har lavet.

I det hele taget må man passe på med denne hetz mod de offentligt ansatte. Det må erindres, at de pågældende — og så er det ligegyldigt, om de er ansat i stat, amt eller kommune — blot er gået ind på nogle vilkår, der er blevet budt dem. Lad der så være urimeligheder, men man kan ikke ensidigt i et tosidigt forhold bebrejde den ene part, at den har modtaget stillinger, når den udfyldte de kvalifikationer, som der blev stillet krav om, og til gengæld modtog den modydelse fra det offentliges side, som denne stilling altså indebærer ifølge vedtagelser, som også dette ting har ansvar for. Det kan vi ikke ensidigt kommanderende komme og gøre indhug i.

Jeg hilser med tilfredshed på mit partis vegne, at finansministeren er i gang med de forhandlinger, som vi også i et netop i dag af vort parti fremsat forslag — det har nr. XIV — har foreslået. Men det er karakteristisk, at hvor fremskridtspartiet siger, at folkettinget „pålægger“, siger vi, at folkettinget „opfordrer“, og lidt senere siger vi „med

det formål at opnå“. Vi synes altså, at den forhandling, der må være det eneste rimelige mellem to selvstændige og ligeberettigede parter, den må have sit frie forløb, og vi kan ikke ved indgreb fra folkettinget og ved påbud over for regeringen tillade os at komme med kommandoer, som vi ved er urealistiske. Jeg kan derfor ikke på centrum-demokraternes vegne tilsige støtte til forslaget, selv om vi er enige med forslagsstillerne i, at der er ting, der kan og bør forbedres.

Morten Lange (SF):

Forslagets bemærkninger er af en sådan art, at folketingets forretningsorden næppe tillader mig at gøre fuld retfærdighed over for dem, og derfor skal jeg gå stiltædigt hen over de dele. Men nu da spørgsmålet om lønninger er rejst, vil jeg gerne komme med nogle lidt mere principielle bemærkninger.

Det har været en gennemgående bemærkning, at folkettinget naturligvis ikke skal blande sig i de frie lønforhandlinger. Jeg må stiltædigt sige, at det gør regeringen jo dog i øjeblikket relativt kraftigt, både hvad angår afslutningstider og også hvad angår visse ideer om, hvorledes de retteligt burde ende. Men selv om vi respekterer disse frie forhandlingsregler, hvad vi af gode grunde gør, er der dog grund til at nævne, at spørgsmål om mere dybtgående reguleringer af tjenestemandslønninger er lovgivningsanliggender, som vi naturligvis med rimelighed kan udtale os om her, og ændringer af den størrelse, som foreligger i det forslag, vi har til behandling i dag, vil naturligvis være temmelig håbløse uden et underliggende lovgivningsinitiativ.

På denne baggrund synes jeg det kan være rimeligt at sige nogle få bemærkninger om, hvad socialistisk folkeparti mener om lønsystemer i det hele taget, og hvilke tanker vi gør os. Det er jo et vanskeligt område, og vi tror da ikke, at vi har patentløsninger, vi kan lægge frem, som klarer alle problemerne, men jeg vil gerne pege på nogle muligheder, som ligger undervejs.

Jeg skal først nævne, at når sagen overhovedet diskuteres så meget, er det, fordi der er et alvorligt spring imellem lønreguleringer på LO-området og bogstavelig talt alle andre lønninger i Danmark. Næsten alle andre steder har man valgt en form

[Morten Lange.]

for procentisk regulering, og på LO-området har man nogle meget sammensatte reguleringsformer. Det mærkelige ved det er — det er næsten ubegribeligt, når man kender formerne — at resultaterne løber meget parallelt; på trods af de utrolige forskelle, der findes på reguleringsmetoderne, afkortes forskellen imellem høje og lave lønninger næsten ikke, og de forskellige lønsatser holder sig forbløffende i kontakt med hinanden, uanset at man næsten skulle tro det umuligt, når man ser, hvor mange håndgreb der er i den sag.

Alligevel svarer det system ikke til det, socialistisk folkeparti ønsker. Vi ønsker et system, der i højere grad giver en fremadskridende lønudjævning, en forholdsvis højere løn til de lavtlønnede og en forholdsvis lavere løn til de højtlønnede, alt sammen inden for, hvad lønningsmekanismen i et samfund som det, vi lever i, må formodes at kunne holde til, hvilket jeg mener er noget mere udjævning end den, vi har i øjeblikket.

Jeg tror, det vil være overordentlig lykkeligt, hvis det krav, som nu er fremsat fra LOs side om et øredyrtidsbeløb på 65 øre i timen, skulle gå hen og nå en positiv behandling i de forhandlinger, der skal føres. Det vil nemlig føre til noget i retning af, at de laveste lønninger på LO-området får en pristalsdækning, som i hvert fald så nogenlunde dækker den pristalsforskydning, der er sket, og virker ganske svagt med til den lønudjævning, vi har ønsket. Det vil være rimeligt, om noget sådant i så fald bliver overført ligelydende til tjenestemandsområdet, hvor vi godt kunne trænge til, at de nederste lønrammer fik en lønudjævningskarakter ved et fast beløb, som rimeligt kunne beregnes på en højde, som svarede til de 65 øre, som man kunne håbe de havnede i på det private marked.

Vi har god tro på, at en procentisk regulering på tjenestemandsområdet og det bevægelige lønsystem på LO-området derudover vil klare situationen, men vi har samtidig den opfattelse, at når vi kommer op over LO-områdets lønninger, altså de 80.000-90.000 kr., der vel er toppen, kunne det være rimeligt, om vi derudover igen arbejder med et fast dyrtidstillæg. Den slags konstruktioner ville også på højt lønsområdet

give en udjævning, som vi mener kunne være tiltrængt.

Jeg forelægger ikke dette som noget sigte mod et lovforslag til løsning af overenskomstsituationen, det være mig særdeles fremmed, men bare som en eksemplificering af en tankegang, som jeg tror er vigtig for dette folketing at gøre sig klart, nemlig at en fornuftig lønudvikling i dette land kræver en bedre udjævning end den, vi har i dag. Nogle af mekanismerne skal vedtages i dette ting, for regeringen skal forhandle dem, og det vil være gavnligt for regeringen, om den ved, hvad den har at håbe på af muligheder også i folketinget. Hvis regeringen kommer frem med et forslag, som sigter på, at de lavtlønnede tjenestemænd får bedre forhold, vil det være helt sikkert, at mit parti vil glæde sig over det. Hvis man samtidig afkorter i den øverste ende, vil det mødes med samme glæde i mit parti.

Bracher (KrF):

Jeg skal ikke sige mange ord om dette forslag. Der er sagt mange, også mange principielle, ting, som vi for så vidt også kan tilslutte os. Det er da rigtigt, at den store forskel, der er på dyrtidsportionerne i dag, kan vi ikke anerkende, den er for stor. Vi ser meget gerne en udjævning. Principielt mener vi, at dyrtidsportionerne må være nogenlunde ens for alle.

Men vi kan ikke være med til på nogen måde at pålægge regeringen at gribe ind i de overenskomstforhandlinger, som er i gang nu, og derfor kan vi ikke være med til at gå ind for denne folketingsbeslutning, men vi vil til enhver tid være med til at arbejde for en ændring af det system, som vi har, sådan at vi kan få et mere retfærdigt system.

Freddy Madsen (DKP):

Også vi vender os naturligvis mod det her fremsatte forslag, først og fremmest, som det er understreget, fordi det er et indgreb i de overenskomstmæssige rettigheder, og fordi vi mener, at det ligesom på det private arbejdsmarked også på dette område må være parterne, der selv finder frem til ordningerne. Det er det principielle i sagen.

Så vil jeg godt sige, at vi naturligvis ikke er blinde for, at der i den nuværende

[Freddy Madsen.]

dyrtidsordning findes skævheder, og at man som princip kunne ønske sig en også i kroner og øre mere ensartet regulering. Imidlertid bliver man nødt til at tage hensyn til, at vi faktisk lever i et samfund, der også på dette område i høj grad indretter sig efter markedsmekanismerne. Der er talt i denne forbindelse om, hvorvidt det var staten, eller det var det private arbejdsmarked, der var lønførende, men til syvende og sidst vil det være således i vores samfund, at der vil foregå en udligning og en udjævning for at opretholde en vis balance, og det, der ville være konsekvensen af at afskaffe eller nedsætte dyrtidsreguleringen for de offentligt ansatte, ville være, at organisationerne naturnødvendigt ville være nødt til at forlange gennemført en eller anden form for taktregulering, som ville gøre, at vi i virkeligheden ville få noget nær det samme system.

Jeg skal i øvrigt ikke sige meget mere om disse ting, idet jeg er meget enig i de ting, der er fremført af hr. Otto Mørch i den forbindelse.

Men så vil jeg godt vende mig lidt til nogle af hr. Bays bemærkninger. Det lyder jo vældig flot og bliver fremført med megen patos, når hr. Bay og fremskridtspartiet fører sig frem som arbejdsmændenes forsvare i denne forbindelse og hr. Bay er ked af, at der bliver talt så meget om postbude o.lign., fordi det, der drejer sig om, er at sammenligne arbejdsmændene og så nogle af de højtlønnede tjenestemænd. Det er jo slet ikke dér, problemet ligger. Hvorfor drejer hr. Bay ikke tingene om? Hvorfor sammenligner han f.eks. ikke postbudene med aktionærerne i foretagenderne? Hvorfor sammenligner han ikke jernbanearbejdernes indtægt med det, boligspekulanterne tjener? Hvorfor sammenligner hen ikke en række af de lavtlønnede offentligt ansatte, som har fælles interesser med arbejderne, og andre, der lever af faste lønindtægter i dette land, fremfor alt de offentligt ansatte, der til punkt og prikke må betale den alt for høje skat, vi har i vores land, med dem, der kan bruge vores nuværende skattesystem til igennem en række afskrivningsregler, som vi netop har talt om det, også igennem, hvad vi betegner som regulære fiduser, at unddrage sig skattebetalingen

her i landet? Det kan jeg godt give svaret på. Fordi hr. Bay og hans parti ikke er repræsentanter for og ikke i denne sag taler hverken arbejderne eller specielt de små tjenestemænds sag. Det, han i virkeligheden taler for, er en beskyttelse af de store i det private erhvervsliv, som hr. Bay og hans parti aldrig nogen sinde har talt imod i denne sal. Det er her, problemet ligger. Den fælles solidaritet imellem arbejdere og funktionærer og tjenestemænd for at sikre deres interesser imod storkapitalen i vores land er efter vores mening den helt afgørende interesse, og det er igennem angrebene på de offentligt ansatte, igennem angrebene på de offentligt ansattes leveforhold, man forsøger at så splid på et område, hvor der er brug for sammenhold og solidaritet. Det er ikke mærkeligt, at det sker på et tidspunkt, hvor andre kræfter er ude for at likvidere dyrtidsreguleringen på det private arbejdsmarked.

Netop i denne uge har vi fået de konservatives forslag om at indefryse 5 dyrtidsportioner i det nye år. Netop på nuværende tidspunkt har vi fået Arbejdsgiverforeningens krav om, at overenskomsterne skal forlænges uændret, samtidig med at den automatiske dyrtidsregulering skal bortfalde. Det er jo her, angrebene sætter ind, og det er her, både arbejdere, tjenestemænd og funktionærer i fællesskab må sætte ind for at forsvare velerhvervede rettigheder og for at sikre, at den utilstrækkelige dyrtidsregulering, som vi i øjeblikket har på det private arbejdsmarked, bliver rettet op, således at vi får fuld dækning for dyrtiden, således at vi, som vi har foreslået i dette ting, får et retfærdigt reguleringspristal, der også vil give de arbejdende mennesker fuld dækning for prisstigningerne.

Mølgaard (DR):

Jeg har brugt en del tid på dette lille let gennemlæste forslag til folketingsbeslutning. Jeg har nemlig ledt efter fornuften i de 7 linjer i forslaget. Det er min bedste overbevisning, at den er der; den er blot ved mere eller mindre tekniske uheld kommet til at stå mellem linjerne eller helt uden for.

Jeg tror, at det, forslagsstillerne vil, er det fornuftige at få skabt en sikkerhed for alle kredse, herunder alle organisationer, for at man ved overenskomstfornyelsen pr.

[Mølgaard.]

marts 1975 sikrer en ligestilling eller en neutralitet mellem de løn- og arbejdsvilkår, man byder på det private arbejdsmarked, og dem, det offentlige byder sine ansatte.

Jeg tror som sagt, at dette er det egentlige formål med dette forslag. Men er det tilfældet, må jeg bebrejde forslagsstillerne, at de ikke i forslaget eller i fremsættelsen siger det klart.

Jeg må sige, at er dette formålet, kan vi godt støtte dets gennemførelse fra retsforbundets gruppes side. Vi finder det urimeligt, at man i den offentlige sektor overbyder det private arbejdsmarked. Det er urimeligt over for det private arbejdsmarked, idet det påfører dette en unfair konkurrence, og det er urimeligt over for skatteborgerne, som må betale gildet.

Men lad mig understrege, at underbud fra det offentliges side vil være lige så galt. Det vil være urimeligt over for de mange, der påtager sig det krævende job at løse uhyre fornuftige og nødvendige opgaver inden for den offentlige sektor, og der gøres meget nyttigt arbejde dér. Postbude, politibetjente, kontorfolk, lærere og sygeplejersker skal bestemt have en anstændig løn. Får de det ikke, bliver det såmænd i det lange løb også et overgreb over for skatteborgerne, for tilgangen til den offentlige sektor vil da stagnere, dem, man får til opgavernes løsning, vil være de mindre egnede, for billig arbejdskraft kan blive dyr i det lange løb, det har mange private arbejdspladser måttet erkende.

En ganske anden ting er, at en del af de opgaver, det offentlige i dag påtager sig, heller ikke efter retsforbundets opfattelse burde være statslige eller kommunale opgaver; disse opgaver kunne løses ved privat initiativ i private virksomheder og organisationer. Det vil retsforbundet gerne arbejde for sker, men det er ikke vejen hertil at skære ned over en bred front i løn- og arbejdsvilkårene for offentligt ansatte.

Der er måske grupper, der i dag har fordelagtigere lønvilkår hos det offentlige end på det private arbejdsmarked. Lad os få det rettet op i forbindelse med næste overenskomstfornyelse. Jeg har bestemt tiltro til, at regeringen vil arbejde for det, og det fortjener den støtte til. Men lad os ikke bilde

hverken os selv, hinanden eller andre ind, at det er det generelle billede.

Helt ude på overdrevet er den påstand, der fremføres i dette forslags bemærkninger. Det hedder, som også fremdraget fra anden side, at en afgørende baggrund for samfundets sygdomme er, at de offentligt ansatte har bedre økonomiske kår end dem, der er beskæftiget i produktionen. Det står der uden noget som helst forbehold. Jeg har noteret mig, at en af forslagsstillerne er læge. Hvis han var lige så dårlig til at diagnosticere de menneskelige sygdomme, som han her er med hensyn til samfundets sygdomme, ville han blive frataget sin praksisret. Jeg tror ikke, der er grund til at betvivle, at hr. Erlendsson udfører et nyttigt stykke arbejde som læge, men som samfundslæge må jeg advare imod hans teorier. Det er kvaksalveri af den anden verden at forklare samfundets økonomiske sygdomsproblemer med det her forhold uden nogen modifikationer.

Jeg tror ikke, at LO-områdets dyrtidsregulering i det hele taget umiddelbart lader sig overføre til den offentlige sektor. Der er jo forskel på formålet med den dyrtidsregulering, man opererer med inden for LO-området, og den, man opererer med inden for den offentlige sektor. Inden for det private område sker der en lønudvikling ad 3 veje. Der sker nemlig en dyrtidsregulering, der sker nogle egentlig ubetingede, ved overenskomstfornyelsen fastsatte, lønreguleringer, og der sker for det tredje en lønglidning. Disse tre ting tilsammen skal hos det offentlige ækvaleres alene ved to ting, nemlig ved en dyrtidsregulering og ved, hvad man aftaler ved selve overenskomstfornyelsen.

Hvis ikke de to portioner i hvert fald tilsammen er større end de tilsvarende portioner på det private arbejdsmarked, er det, vi oplever, at det offentlige sakker bagud, og det vil vi i hvert fald ikke være med til at bidrage til fra retsforbundets side.

Som sagt, skal der være nogen fornuft i det, man vil med dette forslag, skal det omformuleres ikke så lidt under det udvalgsarbejde, der forestår, og det spørgsmål, der bliver tilbage, er i grunden, om det, hvis vi skal have noget fornuftigt ud af dette, så overhovedet er vejen at begynde at ombrodere på disse 8 linjer. Mon ikke der findes andre politiske veje til fornuftsmæssige resultater? Jeg tror det.

Ordføreren for forslagsstillerne (Holtén) (FP):

Jeg kan jo ikke takke for nogen velvillig modtagelse.

Finansministeren nævnte, at det var en blankoveksel. Den går kun i én retning, den blankoveksel. Der står højst. Så undrede det mig meget, at finansministeren, der kommer fra et særdeles effektivt erhverv, ikke ved, hvad en effektiv arbejdstime er. Der er tænkt på dem, der har kortere arbejdstid end normalt, måske kun halv tid.

Hr. Otto Mørch nævnte lønstop. Det er vi modstandere af, og dette har intet med lønstop at gøre.

Venstres ordfører ønskede i stedet dette ensartede skattefri beløb til alle, som venstre stillede forslag om i januar. Det greb ind i de løbende overenskomstforhandlinger, det var derfor, vi ikke ville være med. Her kommer vi netop med forslag til folketingsbeslutning, inden overenskomstforhandlingerne er afsluttet. Det er den principielle forskel på vores holdning i de to tilfælde.

Hr. Erik Hansen nævnte, at det var svært at få tilgang til det offentlige, og hertil vil jeg sige: ja men hvad så, hvis det private ikke kan få tilgang? Hvad hvis eksporterhvervene ikke kan få tilgang? Er det så vigtigere, at vi kan ansætte børnehavepædagoger o. lign., fordi de skal ligge i en lønklasse, der trækker dem ud af eksporterhvervene?

Hr. Erik Hansen lod til at have misforstået en ting. Han nævnte bl. a., at der ikke var mere inflation i lande med dyrtidsregulering end i lande uden, og det vil jeg give ham fuldstændig ret i. Men der er slet ikke tale om at afskaffe dyrtidsreguleringen. Der er tale om en ligestilling mellem de forskellige befolkningsgrupper.

Hr. Palle Simonsen sagde, at vi ikke tog hensyn til lønglidning og til trækprocenter. Jeg tror desværre, at i den tid, vi går i møde, vil der være betydelig mindre lønglidning, end der har været tidligere, på grund af arbejdsløshed, og så kan jeg ikke se, det er rimeligt, at den del af befolkningen, som netop bliver ramt af arbejdsløsheden, også skal have en ringere stilling med hensyn til dyrtidsordningen.

Hr. Erik Hansen sagde også: lad os se, hvad der sker. Er det meningen, at vi først skal lade overenskomsterne afsluttes og så

gribe ind i dem bagefter? Det er da bedre at give nogle retningslinjer, før de afsluttes.

Hr. Melchior nævnte, at man skal af med mere i skat, når man tjener 80.000 kr., end når man tjener 40.000 kr. Rent bortset fra at fremskridtspartiet slet ikke er tilhænger af, at man skal betale skat, når man kun tjener 40.000 kr., håber jeg, at vi kan få hr. Melchiors tilslutning, når vi vil have proportionalsskat ud over en høj skattefri bundgrænse.

Hr. Morten Lange nævnte, at de forskellige lønningssystemer løber meget parallelt. Det er jeg bange for at de ikke vil komme til i fremtiden med en arbejdsløshed, hvor det navnlig er LO-området, der rammes; derfor vil det blive sorteper.

Hr. Bracher nævnte, at man ikke skal pålægge regeringen at gribe ind i overenskomstforhandlingerne. Det er heller ikke det, vi gør. Vi vil gerne give regeringen et pålæg, inden overenskomstforhandlingerne begynder.

Glistrup (FP):

Hr. Melchior advarede fremskridtspartiet mod at indlede en hetz mod offentligt ansatte, og det kan vi da meget hurtigt blive enige med hr. Melchior i. Man skal aldrig indlede nogen hetz mod nogen som helst, men selvfølgelig gør det ikke noget, at man kommer med en advarende pegefingertag imellem, for det er altid bedre at forebygge end at helbrede.

Men når så hr. Melchior giver som begrundelse, at de offentligt ansatte jo ikke har gjort noget forkert, de er bare trådt ind i ansættelsesforholdet på de vilkår, som er tilbudt dem, så har han da også så evig ret i det. Han må bare forstå, at når vi har fremsat det forslag, som nu er til behandling, er det bestemt ikke for at forfølge nogen bestemt samfundsgruppe i dette land eller bebrejde nogen bestemt samfundsgruppe, at den i fortiden har forsøgt at opnå så gode rettigheder som muligt, men det er, fordi det efter vor opfattelse er meget nødvendigt i den nuværende situation at se at få gjort noget resolut og dygtigt for at klare samfundets sygdom, som er ved at udvikle sig i kraft af, at dette folketing har været alt for tilbageholdende med virkelig at gribe om ondets rod, og ondets rod er efter vor mening, at der har udviklet sig en økono-

[Glistrup.]

misk skævhed i de vilkår, der ydes dem, der sidder i offentlig tjeneste, og dem, der virker på de private arbejdspladser.

Begge parter er selvfølgelig på lidt længere sigt interesserede i, at landet får det bedst muligt, for vi skal alle sammen være her, vi skal alle sammen være medborgere i dette land fremover, og derfor er det ikke for at genere specielt de offentligt ansatte eller for at gavne specielt de privat ansatte, at vi forsøger at anviser den vej, vi mener er rigtig, men det er for at gavne alle.

Når der er denne meget store forskel mellem offentligt og privat ansatte, er det jo, fordi de privat ansatte er ude for den jernhårde lov, at man med en pisk skal sørge for, at tingene bliver rentable, ellers går man fallit, og derfor har der udviklet sig inden for det private erhvervsliv en effektivitet og en dygtighedsansporing, som nu engang kommer, når man har piskan over nakken, mens omvendt de offentligt ansatte har formået at have vinden med sig, de har sikret sig et flertal i denne sal, og de har hele vejen igennem opnået at få rettigheder, som er så umiddelbart bedre, end et fornuftigt balanceforhold tilsiger.

Nu ligger det os meget fjernt at misunde nogen mennesker, fordi de har det godt. Det er da kun udmærket, at folk har det godt, også når det er offentligt ansatte, men når vi nu skal løse problemerne, som de foreligger i øjeblikket, så må vi gøre det på den måde, at vi må skaffe de privatansatte noget mere, og det kan kun gøres i form af skattelettelser, fordi arbejdsgiverne ikke kan yde de privat ansatte mere. Derfor er vi nødt til at nedsætte de offentlige udgifter, og det må vi gøre ved at skære ned på de offentligt ansattes lønninger.

På den måde hænger det sammen, og det haster; det kan ikke nytte noget, som den socialdemokratiske ordfører sagde, bare at være tilbageholdende og lade forhandlingerne slumpe af sted sådan i 1 måned, 2 måneder, 3 måneder, thi for hver dag, jeg var lige ved at sige for hver time, kommer dette samfund dybere og dybere ned i sine problemer. Det er derfor, det nu er tiltrængt, at samfundet handler meget hurtigt, og at vi ikke af almindelig hæflighed over for finansministeren, der nu skal i gang med nogle forhandlinger på tirsdag, siger: lad

ham da have lov til at forhandle i fred. Nej, det er her og nu og meget hurtigt, at disse problemer skal løses, således at vi får flyttet et beløb af størrelsesordenen 8 mia kr. fra de offentligt ansatte til de privat ansatte. Det er nemlig dér, skillelinjen ligger i dag i Danmark, og det er helt fejlagtigt, når den kommunistiske ordfører begynder at tro, at skillelinjen i dag i Danmark ligger dér, hvor Marx så den ligge i Tyskland for 100 år siden. Det har ændret sig ganske væsentligt, siden hr. Marx skrev sine bøger. Der er ikke nogen skillelinje i dag mellem dem, der tjener godt eller mindre godt inden for det private erhvervsliv. De trækker på samme hammel, og det, at man tjener godt hos nogen inden for det private erhvervsliv, er netop forudsætningen for, at der kan skabes arbejdspladser for dem, der tjener mindre. Det er forudsætningen for, at man overhovedet kan have en social standard her i landet. Derfor var det i hvert fald en helt fejlagtig analyse, hr. Freddy Madsen kom med.

Bay (FP):

Ikke mindre end fire talere, hr. Palle Simonsen, hr. Freddy Madsen, hr. Mølgaard og hr. Melchior, talte vidt og bredt om politi og postbude, jernbanefunktionærer og sygeplejersker. Hvorfor mon man gør det? Man mærker hensigten. Når vi ganske tydeligt og uden misfortolkning af nogen art har talt om de højere lønningsklasser og de meget store forskelle på dyrtidsportionerne, hvorfor så snakke om postbude, som ikke får mere end én under LO? Hvorfor snakke om sygeplejersker? Min kone er sygehjælper, jeg ved præcis, hvad hun får. Nogle ganske få øre mere end mine kolleger derovre i Esbjerg. Det er slet ikke dem, vi taler om, men de skal bruges for at få dem til at være bange for fremskridtspartiet. Det er derfor, de bliver nævnt.

Så bliver det nævnt, at jeg taler poetisk. Jeg ved ikke, hvorvidt jeg taler poetisk. Det kan jeg jo ikke selv høre, men én ting kan jeg høre, og det er, at der kommer et utal af dødkedelige, tørre taler i dette ting. Så kunne det da måske være gavnligt med lidt poesi også, men jeg har nu slet ikke brugt noget af det.

Og endelig hr. Freddy Madsen. Man mærkede surheden over, at hr. Freddy Madsen

[Bay.]

ved, at han aldrig nogen sinde kommer til at repræsentere så mange arbejdere som fremskridtspartiet, derfor de sure bemærkninger om arbejderne. Vi repræsenterer arbejderens interesser i dette spørgsmål. Jeg er en lille smule mistænksom over for, at hr. Freddy Madsen hellere vil repræsentere de offentligt ansatte i dette spørgsmål.

Melchior (CD):

Ja, her kommer en af de tørre! Jeg har ikke ment, at hr. Bays ord er særlig poetiske, men jeg sagde, at hvis man kun hørte efter lyden og ikke efter ordene, fik man den samme fornemmelse, som når der bliver læst digte op i radioen 2 minutter i 8. Det er cirka den stemmeføring, der dér anlægges, og her er det dog nøgterne realiteter, vi skal beskæftige os med. Det synes jeg at hr. Glistrup gjorde, i større udstrækning end hans partis forslag gør. Der er da en del af det, hr. Glistrup sagde her i sidste omgang, jeg kan være enig i, men ikke f.eks. i dette, at man ikke blander sig i overenskomstforhandlinger, når man på forhånd pålægger den ene part, altså finansministeren, hvad han skal opnå af resultat. Så har man vel for søren blandet sig i en forhandling, selv om den ikke er begyndt endnu.

Så siger hr. Glistrup og flere fra fremskridtspartiet, at man skal skære ned. Men selv når man skal skære ned, hvad man så end lægger i ordet, må der dygtighed, ekspertise og nænsomhed til. Man kan ikke begynde at flænse i en ko ved bare at skære et firkantet skålpund kød ud af den. Man må kende koens fysiognomi og følge visse linjer og visse professionelle regler for at opnå et resultat, selv når man skærer, og det gør man altså ikke med et forslag som det her foreliggende. Det er bemærkelsesværdigt, at ingen talere fra fremskridtspartiet har svaret på den kritik, der går ud på netop dette, at man griber ind på ét punkt, men glemmer at nævne, at der er en hel lang række forskelle mellem

tjenestemænd og f.eks. LO-arbejdere, der overhovedet ikke er nævnt eller tænkt på i denne sammenhæng, og vi havde jo ellers hr. Glistrup mistænkt for at besidde så stor ekspertise, at han udmærket ved, at det ikke forholder sig så enkelt. Når han ikke nævner det, må det være, fordi han godt ved, at det ikke kan holde for en nærmere betragtning.

Morten Lange (SF):

Efter at hr. Glistrup nu har søgt at dygne lidt, skal vi sige mere milde ord oven på de lidt uarticulerede vendinger, hans partifælle startede debatten i, føler jeg mig alligevel kaldet til, netop fordi hr. Glistrup tog del i debatten, at komme med en enkelt bemærkning.

Arbejdskraft er som bekendt en slags vare, den sælges til en pris, men er afhængig af udbud og efterspørgsel og mange andre ting. Staten køber sin vare til en pris, der til en vis grad fastsættes efter en markedspris. Når staten i øjeblikket efter min mening betaler for meget for højt lønnet toparbejdskraft, så er årsagen i vid udstrækning, at netop i de grupper, som man dér bejler til, er det private arbejdsmarkeds aflønning ganske høj. Når staten betaler de lønninger, som hr. Bay har protesteret så voldsomt imod, skyldes det, at øverst i lønpyramiden i Statistisk Årbog og lignende steder finder man det frie erhvervs direktører, advokater og andre grupper, som derfor er medvirkende til de lønforhold, vi har. Jeg ser gerne statens højere lønninger skåret ned. Jeg er fuldstændig klar over, at det vil nødvendiggøre et samtidigt felttog imod visse af de næsten statsfastsatte takster for advokatarbejde, arkitektarbejde og meget andet, der findes, og jeg går ud fra, at hr. Glistrup med stor begejstring vil gå ind for, at sådanne takster skæres ned samtidig.

Freddy Madsen (DKP):

Hr. Glistrup fremfører nok en gang påstanden om, at Marx' opfattelse af sam-

[Freddy Madsen.]

fundsudviklingen ikke længere har gyldighed. Det er der mange der forsøger på. Ikke desto mindre er det en kendsgerning, at Marx' ideer lever i bedste velgående, hvad også det massive forsøg, der gøres for at bekæmpe disse ideer, vidner noget om.

Men det er netop typisk for hr. Glistrup og for fremskridtspartiets politik. Det siges jo ganske åbent her, at arbejdsgiverne har ikke råd, arbejdsgiverne skal fredes, og at arbejdsgiverne og arbejderne har fælles interesser. Men enhver ved, at modsætningerne faktisk er blevet uddybet. Der er f.eks. ingen interessefællesskab imellem arbejderne og de store monopoler. Prøv at tage et konkret eksempel. Der er ingen interessefællesskab mellem f.eks. benzinchaufførerne og de store oliemonopoler, tværtimod. Derimod er der fælles interesser imellem en lang række tjenestemænd, funktionærer og arbejdere. Det, hr. Glistrup her forsøger, er at forsvare det kapitalistiske samfundssystem, og den opfattelse kan han naturligvis have. Han kan bare ikke samtidig fremtræde som arbejdernes fortaler i den forbindelse, for hvad er det, der sker i denne tid? Det er, at netop dette kapitalistiske system igen en gang beviser sin uformåenhed. Hvem er det, der lukker fabrikkerne? Er der noget interessefællesskab mellem arbejderne ved Ford Motor Company og aktionærerne i Ford, der lukkede samlefabrikken? Er der noget interessefællesskab mellem det Rank Arena, der lukkede fabrikken i Horsens, og arbejderne på denne fabrik? Nej, det er her, modsætningerne går. I stedet forsøger man bl.a. igennem dette forslag at lægge ansvaret over på de offentligt ansatte, men det er ikke de offentligt ansatte, der har ansvaret, det er i virkeligheden den storkapital, som hr. Glistrup vil forsvare og redde, som har det egentlige ansvar i denne sag.

Erhard Jakobsen (CD):

Det tilkommer selvfølgelig ikke mig at prøve at foretage en bedømmelse af, hvorvidt Karl Marx' teorier eller Glistrups teorier er mest anvendelige i den nuværende situation, men jeg tror næsten, det kan komme ud på ét. Der er bare den forskel, at Karl Marx allerede har fundet sin grav, og dermed kan vi lade det ude af betragtning.

Men ellers har denne diskussion meget lidt at gøre med nogen af disse store teoretiske ting. Det er jo realiteter, vi står og har mellem hænderne, og det er det, der er så vigtigt at få frem. Når vi er nogle partier — og der var endda partier ud over dem, der er med i spareforliget, der også ville være med til visse ting — der ser os nødsaget til at skære ned visse steder, er det ikke ud fra nogle storpolitiske betragtninger om, at nu gælder det sandelig om at få de offentlige noget ned, så de private kan komme noget op. Det er overhovedet ikke det, der ligger bagved. Det, der ligger bagved, er en erkendelse af, at det offentlige serviceniveau er kommet op, hvor vi desværre ikke har råd til at holde det, og i den situation får vi mindre brug for nye offentligt ansatte, end vi har haft før. Men det er ikke ud fra nogle teorier, det er ganske simpelt ud fra de realiteter, at vi ikke kan byde skatteyderne at betale så meget, herunder nogle af dem, der har mindst at betale med.

Jeg ville meget nødig, at det skulle stå uimodsagt, at når de offentligt ansatte har opnået visse betingelser, sygeplejersker, lærere osv., så skyldes det, at der i dette ting er mange lærere eller mange offentligt ansatte. Selvfølgelig ikke. Enhver ved, at der var tidspunkter, hvor netop de samme grupper fik en ussel betaling, og da sad der lige så mange lærere og offentligt ansatte herinde. Det har slet ikke noget med det at gøre. Det er selvfølgelig, som også hr. Morten Lange var inde på det, arbejdsmarkedets vilkår. Der var for få lærere i forhold til den efterspørgsel, der var under de nye skolelove, der kom, og vi ved alle sammen, at der i årevis har været for få sygeplejersker. Der var også en overgang for få postbude, og jeg ved i alt fald, at der meget nemt kan blive for få departementschefer. Hvis man er alt for interesseret i at ligestille departementschefer med kontorchefer, kan man ganske roligt forudse, hvad resultatet bliver, for så bliver det nemlig ikke departementschefer, det offentlige får til sin rådighed, så bliver det kontorchefer, man får, og at sætte kontorchefer på de poster, der skulle besættes med departementschefer med den uddannelse, den ekspertise og den erfaring, de har bag sig, står i alt fald alle i det private erhvervsliv sig meget, meget dårligt ved.

Lad os holde ideologien udenfor og først

[Erhard Jakobsen.]

og fremmest få sagt til de offentligt ansatte: der er ikke nogen i dette ting, der tror, at offentligt ansatte ikke gør deres arbejde fuldt ud og fortjener lønnen for det. Det, vi diskuterer, er, hvor mange vi skal have, og så én ting til — det er jo det, mit parti har været inde på — nemlig dette: det er vel ikke helt urimeligt, om vi i denne situation opfordrer specielt de offentligt ansatte til at give et godt eksempel, men vi opfordrer; der er ikke noget med, at vi på forhånd dikterer, at sådan og sådan skal forhandlingerne gå.

Ordføreren for forslagsstillerne (Holten)

(FP):

Jeg vil bede medlemmerne tænke på, inden vi kommer til anden behandling: er det rimeligt, at vi, der sidder her i dette ting og er lønnet som tjenestemænd, får fire gange så stort et dyrtidstillæg som en LO-arbejder?

Erhard Jakobsen (CD):

Som en af dem, der sidder i dette høje ting, føler jeg, at det spørgsmål blev rettet direkte til mig, og jeg vil gerne tage det op og sige: ja, det er fuldt ud rimeligt. Nu tænkte jeg ikke så meget på mig selv, men jeg tænkte på en række andre. Hvad er dyrtidstillægget udtryk for? Det er ikke en social foranstaltning. Det er ikke noget, der er sat ind for at sørge for, at kartoffelprisen stigning bliver udlignet, så folk endelig ikke skal undvære kartofler. Dyrtidsportionerne, dyrtidsreguleringen, har ét bestemt formål, det hænger sammen med 2-årige overenskomster. Havde man halvårige overenskomster, så havde man ikke dyrtidsreguleringen, men man har 2-årige. Ligesom en murer går ind for en løn 1. marts 1973 under forudsætning af, at den løn bevarer sin købekraft gennem de næste 2 år, går en departementschef, der 1. april får sin løn fastsat til 175.000 kr., eller hvad ved jeg, ud fra, at denne løn bevarer sin købekraft i de næste 2 år, og for at den skal det, skal han have et vist tillæg, som hverken dette folketing eller han selv bestemmer, men som regnes ud rent automatisk osv. Hvis man vil ændre ved det, kan man i stedet for sige: vi synes, at en departementschef får for meget, og så er man inden i det ræsonnement, som jeg be-

rørte før; det er noget ganske andet end dyrtidsreguleringsræsonnementet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om afgift af elektricitet.

(Lovforslag nr. 64. Fremsat 30/10 74).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Egon Jensen (S):

Det kommer sikkert ikke som nogen overraskelse for finansministeren, at han ikke skal vente nogen som helst form for velvilje fra socialdemokratiet over for forslaget om at pålægge el-forbruget ekstra 5 øre pr. kWh. Det har vi tidligere sagt, og det er stadig vor opfattelse, at det er en urimelig afgift, som vender den tunge ende nedad. Her er ikke tale om et luksusforbrug, men om et nødvendighedsforbrug. Finansministeren og regeringen må da være klare over, at el-priserne i løbet af kort tid er steget til næsten det tredobbelte, og at prisen pr. kWh i løbet af forholdsvis kort tid vil komme til at ligge på 35-40 øre fra producent til leverandør, hvortil kommer omkostninger til fordeling og tab i ledninger. Det er altså ikke pebernødder, vi taler om i denne forbindelse, men det synes regeringen åbenbart det er.

Her er altså tale om et område, hvor man har mærket prisstigningerne. De er tværtimod slået meget igennem ret omgående, og det er at føje spot til skade at forhøje prisen yderligere med 5 øre, hvortil kommer moms, så det altså ikke drejer sig om 5 øre, men om 6 øre.